

Voortschrijdend inzicht over de biovergister in Cothen

In 2009 begon een lokaal initiatief van enkele agrariërs uit de Kromme Rijnstreek om in een biovergister mest te bewerken en energie op te wekken. Dat leek een oplossing voor het mestoverschot, voor het nuttig gebruik van allerlei restproducten, voor een vermindering van de CO₂ en ammoniak uitstoot en het zou ook nog eens 'groen gas' opleveren.

Met het verstrijken van de jaren werden er steeds meer vragen gesteld bij dergelijke installaties, van het oorspronkelijke enthousiasme is intussen niet veel meer over. De vraag is inmiddels aan de orde of deze installatie in Cothen, die overigens nog gebouwd moet worden, nog wel gewenst is en of het niet veel beter zou zijn om er alsnog van af te zien.

Hoe is het zo gekomen

Op 27 januari 2015 gaat de gemeenteraad van Wijk bij Duurstede akkoord met een wijziging in het bestemmingplan, waarmee achter het Koelhuis van Dijk een biovergistingsinstallatie kan worden gebouwd met een capaciteit van 36.000 ton / jaar. Op 17 januari 2017 wordt door de gemeenteraad een verklaring van geen bedenken afgegeven voor het fors opschalen van die installatie tot een capaciteit van 90.000 ton mest / jaar. De provincie geeft op 25 januari 2017 de natuurvergunning af en op 30 maart 2017 de omgevingsvergunning. Waterschap HDSR geeft op 30 maart 2017 de watervergunning af.

Een zeer belangrijke wijziging in de plannen doet zich daarna in 2018 voor, er wordt nu niet alleen mest maar ook coproduct vergist. De gemeenteraad staat buitenspel, maar de provincie geeft op 28 augustus 2018 een omgevingsvergunning af, actualisatie van de natuurvergunning wordt niet nodig geacht. HDSR wordt helemaal niet geïnformeerd. Een covergister is een veel riskantere installatie, er mag immers een grote verscheidenheid aan producten worden verwerkt en daarbij gaan nogal eens zaken mis. Er zijn calamiteiten, het Openbaar Ministerie waarschuwt, er verschijnen rapporten en er worden tv-uitzendingen aan het onderwerp gewijd.

Voortschrijdend inzicht

Inmiddels is er op basis van de feiten en ervaringen met covergisters een geheel ander beeld ontstaan dan 10-15 jaar geleden bestond. Dit is geen oplossing voor het mestoverschot, in tegendeel, er komt meer restproduct uit de biovergister dan er aan mest is ingegaan. De biovergister levert ook geen vermindering van de CO₂ uitstoot op. De energiebalans is matig, er moet veel energie in om er net iets meer energie uit te krijgen. Het duurzaamheidsetiket is verbleekt, geuroverlast, fijnstof, vervoersbewegingen met grote vrachtwagens en affakkelen wordt de dagelijkse praktijk, energiebesparende maatregelen worden niet genomen.

Er is landelijk groeiende twijfel omtrent covergisters, de oorspronkelijk pleitbezorger prof. dr. Cees Veerman, CDA minister LNV van juli 2002 tot februari 2007, spreekt publiekelijk zijn zorgen uit. Om de mest te bewerken is een grote hoeveelheid coproduct nodig om die vergisting enigszins rendabel te laten zijn. De vraag naar deze coproducten is groot, de prijzen stijgen en daarmee de kans op fraude. Steeds meer worden in de restproducten stoffen aangetroffen (vee-medicatie, zware metalen, pathogenen) die daar niet in thuis horen en een gevaar opleveren voor de volksgezondheid. Tussenhandelaren en exploitanten gebruiken goedkope coproducten die illegaal

zijn, of krijgen voor het verwerken daarvan betaald. Volgens het Openbaar Ministerie heeft controle bij tweederde van de covergisters kleine tot grote milieudelicten aan het licht gebracht.

De huidige stand van zaken

De alarmbellen gaan af. Berichten van calamiteiten bij en sluitingen van covergisters in verband met milieudelicten, subsidiefraude en andere overtredingen zijn eenvoudig te vinden op internet. De meest recente vermeldenswaard zijnde berichten zijn:

- Een zeer lezenswaardig en wetenschappelijk onderbouwd rapport uit januari 2021 op www.brabantsburgerplatform.nl over de harde feiten van de grootschalige mestbewerking.
- De uitzending op NPO2 van 14 maart 2021 om 20:25 uit de serie 'De Vuilnisman' met de titel 'De Toverdoos'.
- Het bericht over de sluiting van de omstreden covergister in Bunschoten bij RTV Utrecht van 26 maart 2021.

De biovergister in Cothen is na meer dan 12 jaar nog steeds niet gebouwd, sterker, na enig grondwerk begin 2020 staat de hele zaak al meer dan een jaar volkomen stil. Blijkbaar zijn er (grote) problemen om dit initiatief sluitend te krijgen. Dat geeft geen goed gevoel voor de toekomst. Het oorspronkelijke kleine, wellicht sympathieke plan heeft zijn glans verloren.

De roep om een minder intensieve veeteelt wordt daarnaast steeds luider, in Europa is het roer al om (Farm to Fork en Geen Deal) en zelfs in Nederland worden opkoopregelingen ingericht om de veestapel in te krimpen. Topambtenaren spreken in een beleidsanalyse voor de regering over een krimp van minstens 17% tot 30%, gedwongen uitkoop, een krimpverplichting en het invoeren van een ammoniakbelasting. Allemaal zaken die de initiatiefnemers van deze installatie niet gaan helpen om de businesscase alsnog rond te maken en te houden, met allerlei mogelijke gevolgen als verkoop aan een externe partij als uiterste uitweg.

Hoe verder

De tijden zijn veranderd, inzichten ook en het is tijd voor een heroverweging en om nog eens kritisch te kijken of we wel door willen en kunnen met de bouw van deze biovergister.

Het is mogelijk verleende vergunningen in te trekken, overheden kunnen dat doen als ze dat willen. Hiervoor is wel enige moed voor nodig maar de juridische weg is begaanbaar. Hierbij zijn de gemeente en provincie aan zet, inwoners en maatschappelijke organisaties zouden deze overheden hiertoe kunnen oproepen. De verleende en niet gebruikte watervergunning van HDSR en de verleende SDE subsidies verlopen overigens automatisch of zijn al verlopen.

Het zou uiteraard beter zijn als de initiatiefnemers zelf tot de conclusie komen dat dit intussen geen haalbare kaart meer is en afzien van de bouw. Voor meer informatie verwijzen we naar ons rapport 'De biovergister in Cothen', te downloaden van de pagina van de werkgroep op de website van de VNMW ([Werkgroep Groenberaad | IVN](#)).